

למוטב ולבו

שכחתם לעדכן את המוטבים?
לא בטוח שבני הזוג והילדים יקבלו
אחרי מותכם את הנכסים
שלכם • כך תבטיחו שהנכסף יגיע
לידיים הנכונות • מדריך

מאת ליטל דוברוביץקי

בניגוד לדעה הרווחת, לא כל הנכסים שאדם מותיר אחריו מותרים עוברים אוטומטית ליורשיו מכוח חוק הירושה או צוואתו. קרנות השתלמות, קופות גמל וביטוחי חיים הם דוגמאות בולטות לנכסים שאינם נכללים בעיזבוננו של אדם.

"אין טעם לכלול בצוואה הוראות לחלוקת הכספים הנצברים בנכסים אלה, כיוון שהוראות אלו לא יכוברו כל עוד המוטבים או התקנון של אותן קופות קובעים אחרת", אומרת עו"ד רות דיין וולפנר. "אם אדם שכח לעדכן את המוטבים שלו באותם גופים, יכול להיווצר מצב שגרשותו תירש אותו ולא האישה הנוכחית והילדים. הפתרון מצוי בידי החוסכים: אל תצפו מקופת הגמל להזכיר לכם לעדכן את המוטבים. עשו זאת אחת לשנה או שנתיים, או בכל פעם שמתרחש אירוע חשוב בחיכם, כגון נישואים, הולדת ילד או גירושים". באמצעות עו"ד יוסף תמיה, מומחה להעברה בין-דורית של נכסים, ועו"ד רות דיין וולפנר, מומחית לדיני משפחה, הכנו מדריך בעניין.

מהי הוראת מינוי מוטבים בקופת גמל?

מדובר בהוראה שהחבר בקופת הגמל או הבעלים של ביטוח המנהלים נותן

בעת ההצטרפות לקופה, לפיה הוא קובע כיצד יעברו הכספים עם פטירתו. הסדר דומה יש לגבי קרן השתלמות. הרציונל הוא שהקרן או הקופה יוכלו לשלם את התשלומים בפשטות ובאופן מידי מבלי להזדקק להליכים של קיום צוואות ואיתורן.

על אילו פרטים יש להקפיד כאשר נותנים הוראות מוטבים? יש לציין את פרטי המוטבים בכירור: שם מלא, מספר תעודת זהות, כתובת וקשר משפחתי, אם יש. אין להסתפק באמירות כלליות כגון "אשתי". יש לרשום את חלקו של המוטב בכספים.

האם צוואה גוברת על הוראות מוטבים?

בעיקרון, אומר עו"ד תמיה, הוראה בצוואה לא חלה על הוראת המוטבים שבקופת הגמל או בביטוח מנהלים. הכלל בחוק הירושה הוא שהכספים המנוהלים בקופת גמל או בביטוח מנהלים אינם נכללים בכספי העיזבון (אלא אם נקבע במפורש אחרת בטופס ההצטרפות לקופה), ולפיכך הם מועברים בהתאם לתקנון הקופה - כלומר, לפי ההוראות שכתבתם כשהצטרפתם לקופה או התחלתם את הביטוח.

איך לשנות הוראות מוטבים?

יש לפנות למבטח או לקופת הגמל ולבקש לעדכן את הוראות המוטבים בכתב. רצוי לציין במפורש את שמות המוטבים וחלקם. אין להסתפק באמירה כללית כגון "הכספים יועברו ליורשיי", שכן בתי המשפט יפסלו אותה. מומלץ לבדוק את הוראות המוטבים פעם בכמה שנים וכן כאשר קיים שינוי במשפחה

עו"ד דיין וולפנר: "יש להורות במפורש לחברות הביטוח כי הנהגה לא יהיה אדם מסוים אלא העיזבון".
נניח שאדם שינה את המוטבים באמצעות הוראה מפורטת בצוואתו. מתי עליו להודיע על כך לחברת הביטוח? האם די בכך שלאחר מותו יורשיו יעבירו את הצוואה לחברת הביטוח?
עו"ד דיין וולפנר: "בעבר קיבלו בתי המשפט גם הודעה שנמסרה לאחר מות המבוטח, אולם העליון ביטל הלכה זו וקבע כי שינוי מוטבים באמצעות צוואה תקף רק אם ההודעה על הצוואה נמסרה לחברת הביטוח בעת שהמבוטח עוד היה בחיים".

כמו פטירת אחד מבני המשפחה, או שינוי בסטטוס של אחד מהמוטבים או החבר בקופה כמו נישואים, גירושים והולדת ילד.

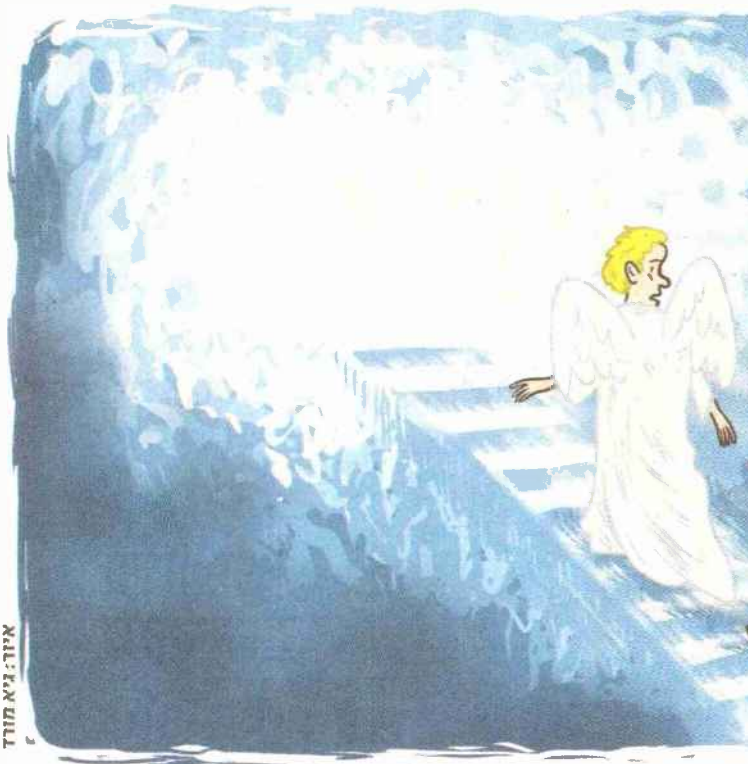
אם אדם רוצה שנספי הביטוחים שלו יכללו בעיזבוננו, כיצד עליו להורות על כך?

עו"ד רות דיין וולפנר: "יש להורות במפורש לחברות הביטוח כי הנהגה לא יהיה אדם מסוים אלא העיזבון".

נניח שאדם שינה את המוטבים באמצעות הוראה מפורטת בצוואתו. מתי עליו להודיע על כך לחברת הביטוח? האם די בכך שלאחר מותו יורשיו יעבירו את הצוואה לחברת הביטוח?

עו"ד דיין וולפנר: "בעבר קיבלו בתי המשפט גם הודעה שנמסרה לאחר מות המבוטח, אולם העליון ביטל הלכה זו וקבע כי שינוי מוטבים באמצעות צוואה תקף רק אם ההודעה על הצוואה נמסרה לחברת הביטוח בעת שהמבוטח עוד היה בחיים".

ואם המנוח שכח לשנות את שמות המוטבים לפני מותו? עו"ד דיין וולפנר: "לעיתים אדם שרצה לשנות את שמות המוטבים בחברת

הביטוח ולכולם ברור כי השמות אינם של האנשים שהוא רצה שיקבלו את כספי הביטוח שלו. במקרה כזה, ניתן להגיש תביעה וביהמ"ש ינסה לברוק מה היה רצונו של המבוטח בעת מותו. אם יתברר כי רישום המוטב הוא טעות וכי רצונו של המנוח היה שונה, יועבר הכסף לעיזבוננו".

כתבתי הוראת מוטבים בקופת גמל לטובת בתי וחתונה לפני שנים רבות. היום בתי בהליכי גירושים. בצוואתי הורשתי את קופת הגמל לבתי בלבד. עליו לשנות את הוראת המוטבים?

בהחלט. הוראת הצוואה לא תקפה שכן לפי הוראות חוק הירושה כספי קופת הגמל לא יהיו חלק מהעיזבון. אם לא תבצע את השינוי, חתנך לשעבר יקבל מחצית מהכספים למרות האמור בצוואתך.

מה בדבר כספי קרן הפנסיה? עו"ד תמיה: "כספי הפנסיה עוברים לפי האמור בתקנון קרן הפנסיה כקצבת שארים לשאריו של הנפטר, שהם בדרך כלל בן/בת זוגו של הנפטר והתלויים, לרוב ילדיו הקטינים עד גיל 18 או ילדים בשירות צבאי. התשלומים מקרן הפנסיה משולמים כגמלה חודשית לשארים".